

استعلام:

برابر ذیل ماده 502 قانون آیین دادرسی کیفری چنانچه در جرائم تعزیری امیدی به بهبودی بیمار نباشد قاضی اجرای احکام پرونده را برای تبدیل به مجازات مناسب دیگر با در نظر گرفتن نوع بیماری و مجازات به مرجع صادر کننده رأی قطعی ارسال می کند حال بفرمائید: 1- اگر مجازات حبس مدت دار تبدیل به جزای نقدی با استناد به مواد 502 - 515 و 529 قانون آیین دادرسی کیفری و 27 و 29 قانون مجازات اسلامی گردد جزای نقدی از روز اول بازداشت محکوم علیه محاسبه می گردد و یا از روز صدور دادنامه تبدیل مجازات- به عبارت دیگر محکوم علیه باید جزای نقدی را بپردازد آزاد شود و یا خیر با احتساب ایام بازداشت آزاد می گردد؟ 2- تبدیل مجازات در مواردی که محکوم علیه به حبس ابد محکوم گردیده چگونه محاسبه می شود؟ با توجه به نص صریح قانون که اشاره به جرائم تعزیری دارد اگر حکم اولیه اعدام بوده و با شمول عفو به حبس ابد و یا 15 سال تقلیل پیدا کرده باشد و از آنجا که اعدام جزء جرائم تعزیری نمی باشد و به صراحت در قانون اصلاح مبارزه با مواد مخدر به عنوان مثال ماده 9 آن افساد فی الارض تشخیص داده شده و بر اساس احکام اسلام یکی از حدود الهی است آیا در چنین شرایطی هم تبدیل مجازات قانونی می باشد و یا خیر؟

پاسخ:

1- احتساب ایام بازداشتی قبلی موضوع ماده 27 قانون مجازات اسلامی 1392 و تبصره 1 ماده 529 قانون آیین دادرسی کیفری 1392، مربوط به بازداشت قبل از اجرای حکم قطعی است؛ در حالیکه مفروض سؤال، محاسبه حبسی است که محکوم علیه در اجرای حکم قطعی متحمل شده است و این دو با هم متفاوت است و در دومی مجوزی برای احتساب ایام محکومیت قبلی متحمل شده در قانون وجود ندارد لذا در اجرای ماده 502 قانون آیین دادرسی کیفری 1392 اگرچه قطعاً قاضی رسیدگی کننده در هنگام تبدیل مجازات مجازات مناسب حال متهم، میزان مجازات حبس قبلی را که متهم تحمل کرده است، باید لحاظ نماید، ولی پس از تبدیل مجازات، مجوز قانونی برای احتساب آن وجود ندارد. 2- در مورد محکومیت به حبس ابد، چنانچه محکوم بیمار باشد، قاضی اجرای احکام کیفری طبق ماده 522 قانون آیین دادرسی کیفری عمل می کند و چنانچه امکان معالجه او در زندان یا خارج از آن نباشد و ادامه حبس موجب تشدید بیماری یا تأخیر در بهبودی وی شود، قاضی اجرای احکام کیفری طبق ماده 502 قانون مذکور، اجرای مجازات را به تعویق می اندازد و ضابطه ای برای تبدیل حبس ابد به مجازات مناسب دیگر نیست. 3- ماهیت مجازات «اعدام» مندرج در قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر، حد نیست؛ زیرا با توجه به مرجع تصویب این قانون که مجمع تشخیص مصلحت نظام است، برقراری این مجازات به منظور حفظ نظم و مراعات مصلحت اجتماع در قبال تخلف از مقررات و نظامات دولتی است و از نوع بازدارنده است. گرچه در قانون مجازات اسلامی 1392 عبارت «بازدارنده» نیامده است، اما با توجه به ماده 18 آن در تعریف تعزیر: تعزیر مجازاتی است که مشمول عنوان حد، قصاص یا دیه نیست و به موجب قانون در موارد ارتکاب محرمات شرعی یا نقض مقررات حکومتی تعیین و اعمال می گردد؛ بنابراین جایگزین عنوان «مجازات بازدارنده» در قانون جدید «تعزیر حکومتی» است. مضافاً به اینکه ماده 9 قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر، مرتکب بزه موضوع بند 4 (همین ماده) را در حکم مفسد فی الارض محسوب نموده که نفس این تصریح و استثناء، خود دلالت بر عدم اعتقاد مقنن بر شمول حکم افساد فی الارض بر مصداق اعدام مقرر در سایر مواد قانون مذکور دارد. بنابراین تبدیل مجازات تعزیری منکوره در فرض سؤال (15 سال حبس)، در اجرای ماده 502 قانون آیین دادرسی کیفری در صورت وجود شرایط قانونی، بلاشکال است.